

**Проект «Різдвяні янголи».
Збірка зимових оповідань для
тих, хто вірить у дива**

КУПИТИ

А що, як дива все ж існують? Попри доволі сумну, а часом і гірку дійсність. Попри те, що нам часто говорять: «Див не буває». Що, як вони є? Що, як ми самі їх творимо, інколи навіть не здогадуючись про це?

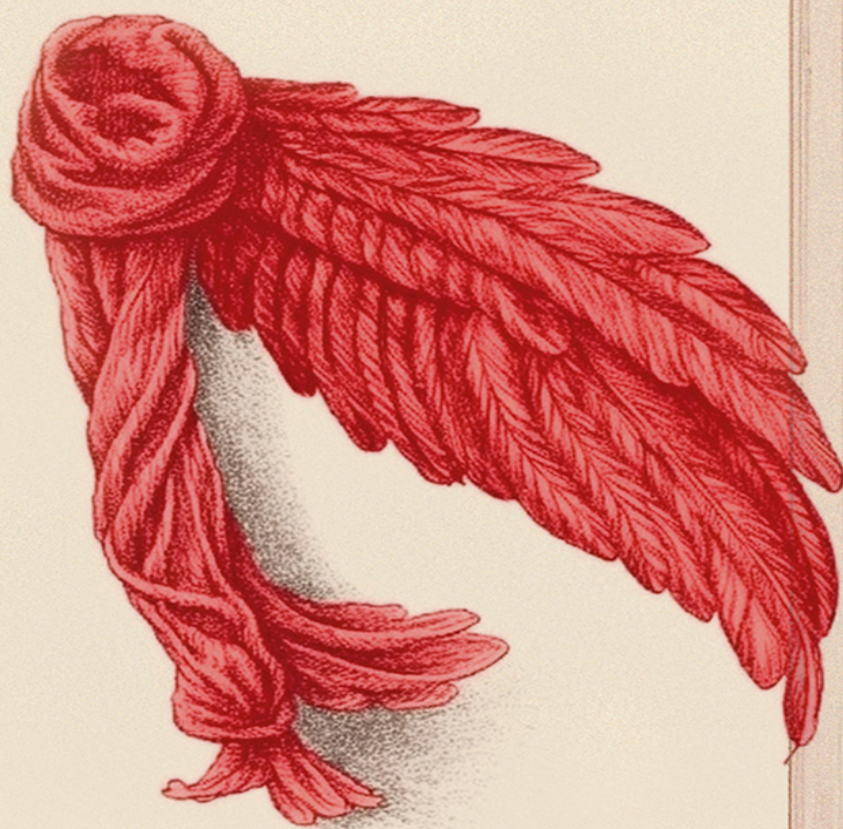
Оповідання із цієї збірки нагадують, що ми самі чарівники, творці та янголи і власними руками наповнюємо життя теплом, любов'ю та радістю. Власними руками творимо маленькі дива для себе й інших.

Хай цієї зими маленьке диво завітає на поріг до кожного.

МАРІЯ КАМЕНСЬКА

ПРОЄКТ «РІЗДВЯНІ ЯНГОЛИ»

ЗБІРКА ЗИМОВИХ ОПОВІДАНЬ
ДЛЯ ТИХ, ХТО ВІРИТЬ У ДИВА

Марія Каменська

Проект «Різдвяні янголи»

Збірка зимових оповідань для тих, хто вірить у дива

УДК 82-32

К 18

Каменська Марія

К 18 Проект «Різдвяні янголи». Збірка зимових оповідань для тих, хто вірить у дива / Марія Каменська. — Чернівці : Книги — XXI, 2023. — 208 с.

ISBN 978-617-614-443-4

А що, як дива все ж існують? Попри доволі сумну, а часом і гірку дійсність. Попри те, що нам часто говорять: «Див не буває». Що, як вони є? Що, як ми самі їх творимо, інколи навіть не здогадуючись про це?

Оповідання із цієї збірки нагадують, що ми самі чарівники, творці та янголи і власними руками наповнюємо життя теплом, любов'ю та радістю. Власними руками творимо маленькі дива для себе й інших.

Хай цієї зими маленьке диво завітає на поріг до кожного.

Усі права застережено.

Жодну частину з цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

Ілюстрації для книги створені за допомогою штучного інтелекту midjourney.

ISBN 978-617-614-443-4

© Книги — XXI, 2023

© Марія Каменська, 2023, *текст*

© Анна Стьопіна, 2022, *обкладинка*

Дари

Останнім часом старигань Роджер геть не любив Різдво. У цей період він почувався розгубленим, безсилим і нікому не потрібним. І не тільки тому, що вже багато років жив один, а й через те, що йому було нічого подарувати іншим. «А Різдво — це час дарів, великих сімейних свят і щедрих почастинок» — так він полюбляв говорити. І колись цей час був для нього саме таким.

Сусіди з усієї округи, давні приятелі та добрі знайомі щороку запрошували його в гості на святкову вечерю, однак він щороку відмовлявся. «Як можна йти в гості без подарунка, — говорив собі, — бодай пляшки вина для хазяїв дому чи солодощів для дітлахів?» І хоча його запевняли, що подарунок, вино чи солодощі — необов'язкові, він не погоджувався. Лише повторював: «Якщо не можеш дати — не бери». І наполягав: «Тільки якщо даєш, маєш право отримати». А дати йому було нічого. У цьому він був твердо переконаний.

Цьогорічне Різдво винятком не стало. Напередодні свята Роджер зручно вмовстився в улюблене крісло з темно-зеленого вельвету, який від часу сильно потерся на підлокітниках і спинці. Перед кріслом стояв невеличкий дерев'яний столик. Роджер сам змайстрував його понад чверть століття тому. На стіл поставив миску із запеченою картоплею і дві тарілки з намальованими вітрильниками.

Він завжди ставив дві тарілки: для себе і своєї дружини — Розмарі. І хоча з моменту її кончини минуло вже понад десять років, проте щодня на сніданок, обід і вечерю дві тарілки з вітрильниками незмінно з'являлися на дерев'яному столику, який став подарунком коханій на третю річницю шлюбу. Тарілки з вітрильниками подружжя привезло з

їхньої першої поїздки до моря.

— Ну, як тобі картопля, Розмарі? — запитав старий.

Роджер завжди питав її про все, радився з нагальних питань і ділився новинами. Звертався з найменшими дрібницями та бажав доброї ночі, так ніби вона досі була десь поруч: варила каву на кухні, мугикаючи собі щось під ніс, садила квіти в садку, одягнувши яскраво-рожевий фартух, чи читала перед сном книжку, підклавши під спину велику подушку. Говорити з дружиною було для старого такою самою звичкою, як чистити зуби чи виходити на пообідню прогулянку.

— Цього разу добра вийшла. Гарно пропеклася. І солі в міру. Ще і шматочок сиру став у пригоді. Тобі точно сподобалося б, — констатував Роджер.

— А ще більше мені сподобалося б, якби ти не сидів на Святвечір удома сам, — пролунав зненацька знайомий голос.

Роджер озирнувся. Нікого.

— Невже здалося? — пробурмотів тихо, дожовуючи картоплину. Знизав плечем і потягнувся по наступну.

— Так, це я з тобою розмовляю, — продовжив голос. — Усі ці десять років я мовчки слухала тебе. Уважно й терпляче дослухалася до всіх твоїх слів, сповнених сумнівів і тривоги, нарікань, радості й смутку. Тож прийшов мій час сказати.

Старигань здивовано вдивлявся в напівтемну кімнату. Висока лампа в мереживному абажурі горіла біля крісла, а ще одна, для читання, — на підвіконні.

— Та не шукай ти мене, — розсміявся голос, — це я, але ж ти й так це знаєш. Як знаєш і те, що я завжди з тобою, де б ти не був.

— Але, Розмарі, як це можливо? Ти зі мною розмовляєш? Чи я з глузду з'їхав?

— Вважай це різдвяним дивом. Раз у десять років це можна. Якщо допоможе тому, кого сильно любив. І за ким тепер приглядаєш із небес. Тож я питаю тебе, Роджере, чому ти проводиш Різдво на самоті? Ти ж

любиш це свято! Пам'ятаєш, які чудові святкування ми влаштовували?

— Давно це було, — тихо відповів старигань.

— Давно. І що із цього? Ти вирішив, що все, з тебе досить? Чому не підеш у гості? Пів вулиці тебе запросило, не менше. Я ж усе чую.

— Та як я піду, Розмарі? Це ж Різдво! Ніхто не ходить у гості з порожніми руками. А ти сама знаєш, у мене нічого немає. Тесля з мене геть поганий став. Руки не слухаються. Багато замовлень не беру. Ось тільки картопля і є. Як я піду? Так не робиться.

— Як не робиться, Роджере?

— А так, Розмарі, що не можна прийти в гості, ніби ти жебрак, нічого із собою не принісши. Не знаю нікого, хто так робив би. Усі приходять із вином, салатом, сирами чи цукерками. Але з порожніми руками? Оце вже ні, нізащо, такого сорому на старості років я не переживу!

— А я знаю одну людину, яка прийшла в гості на Різдво з порожніми руками.

Старигань опустил журливий погляд у тарілку.

— У руках у цього хлопця не було нічого. Однак у нього було велике любляче серце. Таке велике, що жодне вино та цукерки ніколи й поряд із ним не ставали. І з того самого Різдва я ні на мить не пошкодувала, що зв'язала з тим хлопцем своє життя. І багатшою, ніж із ним, я ні з ким і ніколи не була б.

На очах стариганя виступили сльози.

— Роджере, згадай, що людину, щедрішу за тебе, ще треба пошукати. Добряче пошукати.

Роджер витер сльозинку, що скотилася щокою до кутика рота.

— Згадай, як для кожного нужденного у твоєму серці завжди було місце. Для кожного стражденного та хворого. Для кожного знаходив потрібне слово й теплу усмішку. Кожному давав пораду, якої той шукав. Ніхто не йшов із нашого дому голодним. Ніхто не йшов невислуханим. А якщо треба було, давали й нічліг. Згадай, скільки

стілців і полицок ти змайстрував за пів ціни, з оплатою до кращих часів чи по дружбі. Скільки дров ти роздав у найхолодніші зими. Скільки історій розповів на всіляких застіллях і чаюваннях. Скільком підняв настрій одним безглуздим жартом, а скількох утішив лагідним дотиком до плеча. Роджере, я нізащо не повірю, що тобі нічого дати. Інакше ти не той Роджер, за якого я вийшла заміж. І не той Роджер, якого залишила десять років тому.

— О, Розмарі, — сльози рясними цівками котилися щоками старого. — Моя Розмарі... Ти — моє серце й моя душа, ти — джерело моєї щедрості, ти та, що завжди надихала мене на все це.

— О ні, Роджере, не перекладай усе на мене, як зазвичай, — у голосі вчулася усмішка. — Це тобі не прибирання чи прання. Тут це не спрацює. Я знаю тебе, любий. І якщо ти вважаєш, що після всієї твоєї доброти, відданої у світ, ти не заслуговуєш місця за різдвяним столом, шматка запеченого м'яса та приємної розмови, то я навіть не знаю, що тобі сказати. Мій Роджер часто говорив: «Проявити щедрість до того, хто може бути щедрим з тобою, — легко, а ось бути щедрим із тим, кому нічого дати у відповідь, — справжній дар. І собі, й іншому». Ось як мій Роджер міркував. А тебе, старигане, я не впізнаю.

Він усміхнувся. Вона завжди називала його стариганем, коли сердилася.

— Гадки не маю, чому це ти раптом вирішив, що можна взяти, тільки якщо є що дати. Коли це ти став таким жадібним? Ти ж ніколи не чинив так ні з ким іншим. То чому ставишся так до себе?

— О, Розмарі...

— Тож, любий мій, опануй себе й іди. І не думай, що тобі нічого дати. А думай про те, що й ти можеш прийняти. Адже приймати, Роджере, — це не менший дар. І по-справжньому це мало хто вміє.

— Але ж, Розмарі...

— І слухати нічого не бажаю. Ти завжди багато говорив про щедрість і доброту. Але якщо ти не можеш застосувати ці слова до себе самого,

то вони нічого не варті. Пам'ятай, що найбільше багатство в тебе у грудях, а не кишнях. Урешті-решт, Роджере, це Різдво. Я знаю, що ти звик інакше, але прошу тебе: дозволь тепер іншим побути для тебе волхвами.

За великим різдвяним столом не затихав веселий сміх. Старигань Роджер у всіх подробицях розповідав історію про свій перший власноруч змайстрований стілець, два зламані пальці та молоток, від злості пожбурений в озеро. Він щасливо сміявся, добре пам'ятаючи, що ця історія завжди була улюбленою в його коханої Розмарі.

Червоні двері

— Хто крайній? — підійшовши до червоних дверей, запитав хлопчик років десяти.

— Я, — озвався старигань у товстому в'язаному светрі.

Хлопчик кивнув і сів поряд зі старим на лавку, що найближче стояла до червоних дверей. Блідо освітлена кімната була невеличкою і скромно обставленою. Уздовж стін розмістилися звичайні дерев'яні лавки й кілька старих дерматинових стільців. У одному з кутів причаївся низенький столик з газетами, графином із питною водою і пластиковими стаканчиками. Та ніхто не жалівся на незатишність чи аскетизм, адже головними тут були червоні двері. Заради них люди сюди і приходили.

— Буду за тобою, — усміхнулася хлопчику молода жінка з довгим каштановим волоссям, яка ввійшла до кімнати слідом за малим.

Вона роззирнулася в пошуках вільного місця. Чоловік у легкому сірому пальті піймав її погляд і рукою показав, що біля нього вільно.

— Пощастило, що сьогодні черга невелика, — задумливо мовив старигань, розтираючи змерзлі руки. — Учора я не встиг, не потрапив... Було надто багато охочих. Навіть сісти було нікуди. Такий натовп зібрався! А я, хоч і прийшов на початку шостої, своєї черги так і не дочекався. Воно і зрозуміло, це ж останні дні, щоби дізнатися, що чекає нас у новому році. Хоч іще невідомо, чи потрапимо, чи знову не вдасться. Опівночі вони зачиняються. А зараз, — тремтливими пальцями він підтягнув рукав светра та, прищурившись, глянув на годинник, — ой, уже початок одинадцятої.

— А я досі не впевнена, що хочу туди зайти, — знизала плечем

рудоволоса, яка стояла обіч самих дверей. — Я наступна, однак не знаю, чи варто зазирати за ці двері. Мені так страшно! Хоча, правду кажучи, не знаю, чого боюся більше: знати чи не знати, що чекає мене наступного року.

— Ну, дівчинко, — меланхолійно відказав старигань, — це тільки вам вирішувати. Завжди можна відмовитися і поступитися чергою іншому. Он, бачите, скільки нас іще?

Він кивнув у бік, де на лавці сиділи літня жінка в коротенькій білій шубці зі штучного хутра й чоловік років п'ятдесяти, зі шкіряним портфелем для паперів.

Дівчина тяжко зітхнула:

— Я б поступилася, чесно, якби тільки знала, як мені краще вчинити. А я не знаю, геть не знаю.

Старий гмикнув і замовк. Дівчина притулилася спиною до стіни та схвильовано похитала головою.

— Не знаю! Але що ж мені робити? — вона швидко обвела поглядом присутніх. — А ви тут із якої причини, якщо не секрет? — її очі зупинилися на стариганеві. — Якщо хочете, я скажу першою. Мені не складно. Мені, мабуть, просто необхідно з кимось поговорити, — вона перевела погляд на чоловіка в сірому пальті, а тоді на жінку у штучному хутрі. — Мене звати Хелен. Я прийшла сюди, щоби дізнатися, — голос дівчини затремтів, — як складеться моє життя після заміжжя. Хлопець освідчився мені місяць тому, ми заручилися, почали планувати... Тож хочу хоча б на хвилику побачити нас після весілля. Воно має відбутися в серпні. Хочу дізнатися, чи зміняться наші стосунки. Чи будемо ми щасливими? Кажуть, вони часто змінюються після офіційної церемонії... стосунки, та й люди. Чули таке? Наче вся ласка, ніжність і тепло кудись діваються. Вивітрюються, як улюблений аромат. Не одразу, звісно, але дуже швидко. І майже непомітно. Може, треба було зачекати? Не поспішати. Чи взагалі залишити все, як є? Але ж я вже погодилася... І тепер

страшно щось змінити. А ще страшніше побачити, що буде з нами після цих змін, — дівчина кинула схвильований погляд на червоні двері й уважно глянула на старого. — Це ж так працює, правильно?

— Згрубша, — кивнув старий, звівши погляд на дівчину. — Що ж, — він смикнув рукав светра, — не буду приховувати, я тут не вперше і не вдруге. Там, за цими дверима, щось на кшталт кінотеатру, де на величезному екрані можна побачити прийдешній рік. Але в цьому кіно все показано ніби у швидкій перемотці. Картинки, немов підхоплене вітром осіннє листя, летять на екрані. Один місяць одразу ж змінюється іншим. Тижні проскакують за лічені секунди. Дні не відрізняються один від одного. Можна затриматися на деяких епізодах, подіях чи деталях, для цього дають пульт, проте ненадовго. Хвилина, не більше. Дехто каже, що тут, як і у звичайному кіно, нічого не змінити. Ви просто дивитеся фільм. Поки не знаєте, яким буде кінець, ви можете міркувати, що ж трапиться з головним героєм далі. Щось вигадувати, додумувати варіанти. Але коли весь сюжет стане відомий, його вже не переграти. Усе, що буде показано, по-іншому не складеться. Хтось стверджує, що це як світлина, відбиток моменту, в який неможливо нічого додати і з якого нічого не викреслиш. А хтось вважає, що це більше схоже на картину олійними фарбами. Завжди можна накласти ще один шар зверху. І ще один, і ще. Поки та картина не зміниться так, що й не впізнати. І тоді ще невідомо, що гірше: прийняти неминуче або ж у спробах виправити й змінити зіпсувати геть усе. Та, правду кажучи, достеменно ясно тільки одне: багато хто йде за ці червоні двері...

— А ви навіщо туди йдете? — запитала Хелен.

— Люди мого віку зазвичай хочуть побачити, що наступного року все ще будуть живі. В іншому разі варто поквапитись і владнати всі свої справи. Не хочу обтяжувати дітей та онуків. Не хочу, аби їм довелося клопотати замість мене. Відтоді, як виповнилося вісімдесят, приходжу сюди щороку, щоби довідатися, чи залишився в мене час. Чи

встигну в цьому житті хоч щось іще зробити.

Старигань знову смикнув рукав і глянув на годинник, гмикнув і опустив погляд, а кімната наповнилася в'язкою тишею.

— А чому ти прийшов? — пошепки, аби не порушити загальне заціпеніння, запитала жінка з каштановим волоссям. — Мене звати Клер, — протягнула руку чоловіку в сірому пальті.

— Антуан, — відповів той. — Які ж у тебе холодні пальці! Ти змерзла?

— Трішечки, — усміхнулася жінка, — та це дрібниця. Це ж недовго триває, так?

— Не знаю, — похитав головою Антуан. — Я тут уперше. Сам не розумію, чого прийшов. Мабуть, як і Хелен, — він розгублено розвів руками, — не до кінця певен, що мені туди взагалі потрібно йти. Я отримав вельми цікаву пропозицію, можна сказати, робота мрії, але є одне «але» — дуже далеко від дому. З іншого боку, тут мене нічого не тримає... Однак я давно хотів почати власний проєкт. Я архітектор і місяць тому за сто кілометрів від міста знайшов покинутий маяк, дізнався, що його можна орендувати. Колись, іще в підлітковому віці, у мене була шалена ідея — створити у старому маяку книжковий магазин із кав'ярнею. Теж робота мрії, так би мовити. Старі маяки часто кидають напризволяще, і ті повільно занепадають, потрохи руйнуються і за якийсь час перетворюються на примар, які стирчать на березі, нікому не потрібні. А цей маяк такий гарний! — Антуан мрійливо звів погляд. — Ідеально підходить для мого задуму. Ще й ціна підйомна. Але... але ж і та пропозиція спокуслива — будівництво театру для концертів класичної музики просто неба посеред пустелі. Уявляєш? Довкола пісок, над головою — зоряне небо, й у ньому розчиняються звуки флейт, скрипок, віолончелей! Мій проєкт, мабуть, може й почекати. Цей маяк нікуди не дінеться. Саме тому хотів зазирнути за двері нового року. Налаштуватись на можливі варіанти перебігу подій. Безглуздо, напевно...

— Зовсім ні! — відповіла Клер. — Ми всі хочемо переконатися, що попереду чекає найкраще. Тому і страшно зробити вибір, страшно помилитися. Але, як на мене, і книгарня в покинутому маяку, і театр у пустелі звучать манливо й надихають.

— А ти по що прийшла? — запитав Антуан.

Клер, прикусивши губу, на мить замислилася.

— Мабуть, по надію. Як і сказав старий, хтось іде отримати надію. Мені вона зараз не завадила б. Щоби рухатися далі. Щоби впевнитися, що, зрештою, усе буде добре.

— У тебе щось трапилося?

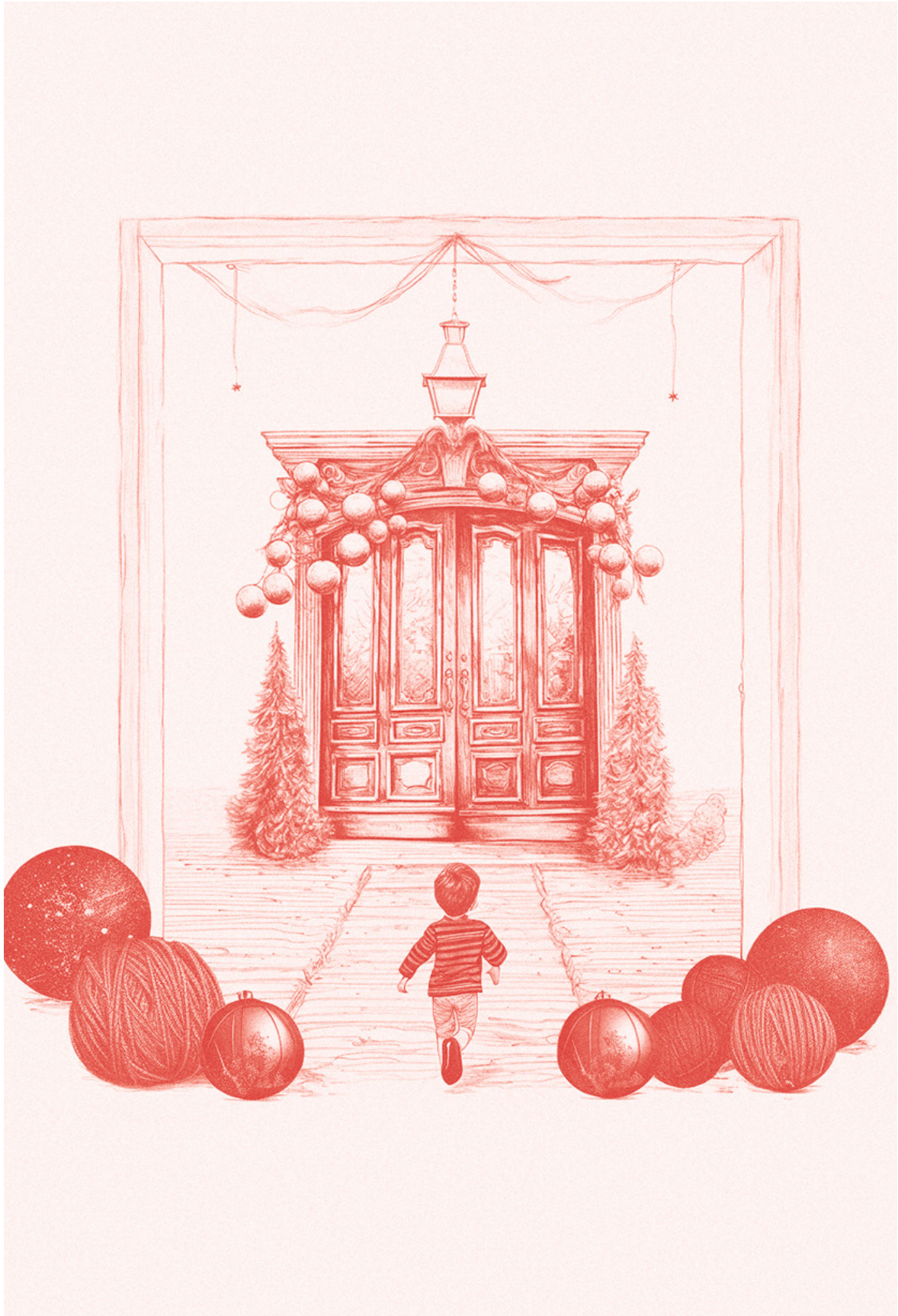
— Так, дрібниця. Нічого особливого. Прозвучало драматичніше, ніж є насправді, — жінка всміхнулася. — Але ти поділився, тож... По-перше, я не отримала підвищення, на яке чекала кілька років. Мені довго його обіцяли, а останньої миті віддали хлопцю, який перейшов у наш відділ усього три місяці тому. Мій начальник довго перепрошував і сказав, що наступною вже точно підвищать мене. Але на ту посаду, яку я могла б обійняти, узяли когось іще. Я вирішила, що досить, і пішла. А по-друге, за тиждень після цього розсталася з чоловіком, із яким зустрічалися. Була впевнена, що в нас щось серйозне. Та для нього наш роман, як виявилось, був лише пригодою. Однією з багатьох. Звісно, це не перший обман і розчарування в моєму житті, однак цього разу було надто боляче. Адже відібрало надію, що знову зможу комусь повірити. А без довіри діла не буде. Без довіри нікого не впустиш у своє серце. Тож хочу побачити на тому екрані, що моє серце знову відкриється, а я знову довірятиму... — зникла усмішка торкнулася кутиків губ. — Кажу ж, нічого особливого!

— Гадаю, довіра — це те, що потрібно кожному з нас. Без довіри не зробити жодного вибору, а може, і кроку.

Раптом червоні двері відчинилися. На порозі з'явився високий худорлявий хлопчина років двадцяти. Присутні в кімнаті оживилися. Рудоволоса дівчина нерішуче переминалася з ноги на ногу, стоячи обіч

дверей.

— А я досі не впевнена, що хочу туди зайти, — знизала плечем рудоволоса, яка стояла обіч самих дверей. — Я наступна, однак не знаю, чи варто зазирати за ці двері. Мені так страшно! Хоча, правду кажучи, не знаю, чого боюся більше: знати чи не знати, що чекає мене наступного року.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ